

Innst. S. nr. 146

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra sosialkomiteen

Dokument nr. 8:10 (2003-2004)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ola D. Gløtvold, Morten Lund og Åslaug Haga om dekning av opparbeidet gjeld i helseforetakene for 2002 og 2003

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag for Stortinget om dekning av opparbeidet gjeld i helseforetakene for 2002 og 2003 innenfor en ramme på 3 mrd. kroner."

Som bakgrunn for forslaget framholder forslagsstillerne at det gjennom drøftinger i Stortinget er konstatert bred enighet om at helseforetakenes økonomi må sikres gjennom at de opparbeidede underskudd nedbetales snarest mulig, og slik at de løpende inntekter tilpasses et nivå der helsetjenestene til befolkningen sikres.

Forslagsstillerne har erfart at det foreligger omfattende planer om nedlegginger eller sentralisering av tilbud i alle helseregioner, og at vedtak om gjennomføring av disse kan bli fattet tidlig i 2004. På denne bakgrunn mener forslagsstillerne at Stortinget i samarbeid med Regjeringen må foreta en gjeldssanering uavhengig av budsjettbehandlingen for 2004.

Forslagsstillerne vil understreke at en ekstraordinær gjeldssanering ikke skal oppfattes som en aksept for budsjettoverskridelser.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og

Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Mølvik, og fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Per Steinar Osmundnes, viser til Innst. S. nr. 88 (2003-2004) om endringer under enkelte kapitler på statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2003 under Helsedepartementet. Der ble problemstillingen berørt. I den forbindelse uttalte komiteens flertall:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at akkumulert driftsunderskudd i årene 2002 og 2003 i foretakene derfor ikke skal dekkes inn før etter at balanse er gjenopprettet, dvs. etter år 2005. Flertallet er også kjent med at bare deler av helseforetakenes akkumulerte driftsunderskudd utgjøres av rentebærende gjeld. Forslaget fra Fremskrittspartiet vil derfor ikke ha konsekvenser for foretakenes driftssituasjon i 2004. Flertallet vil også vise til at foretaksmodellen bygger på et system med ansvarlige styrer. Et system hvor driftsunderskudd blir etterbevilget av Stortinget, vil undergrave ansvarligheten i foretakene. Dette vil også eventuelt belønne de foretakene som ikke forholder seg til de rammene som er gitt av Stortinget, og dermed også undergrave modellen. Fremskrittspartiets forslag vil dermed ikke føre til økt behandlingsskapasitet. Det vil imidlertid føre til at vi risikerer å få mindre pasientbehandling ut av de pengene som bevilges til formålet."

Flertallet viser til at de samme argumentene kan brukes mot å foreta en ekstraordinær gjeldssanering nå, slik forslagsstillerne tar til orde for. Flertallet viser videre til at denne type spørsmål bør behandles i forbindelse med den ordinære budsjettbehandlingen.

Flertallet viser videre til svarbrev av 18. februar 2004 fra helseministeren til sosialkomiteen hvor han skriver:

"Etter min oppfatning er behov for bruk av driftskreditter primært knyttet til helseforetakenes løpende likviditet og har ingen direkte koplinger mot foretakenes driftsresultater som blant annet er påvirket av ikke betalbare kostnader."

Helseministeren skriver videre:

"Det var ingen av de regionale helseforetakene som hadde driftskredittlån ved utgangen av dette året selv om driftsregnskapene viste et samlet underskudd på i overkant av 800 mill. kroner."

På denne bakgrunn vil flertallet avvise forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og medlemmet fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, er enige med forslagsstillerne i at den økonomiske situasjonen for helseforetakene i 2004 er svært vanskelig, og at hele sykehusreformen av den grunn er inne i en meget kritisk fase. Forslagsstillerne har videre rett i at det foreligger, utarbeides og iverksettes drastiske kutt i behandlingstilbudene, og at oppsigelse av helsepersonell som kan komme til å bli i størrelsesorden cirka 5 000 i 2004, allerede er påbegynt. Disse medlemmer viser her til eksempelvis Universitetssykehuset i Tromsø hvor foretaksstyret har vedtatt å si opp 180 ansatte.

Disse medlemmer viser til brev fra helseministeren til sosialkomiteen datert 18. februar 2004 hvor helseministeren anfører følgende:

"Jeg vil innledningsvis understreke viktigheten av at en nå ikke undergraver et av de grunnleggende prinsippene i foretaksmodellen, nemlig at det er styrene i de regionale helseforetakene som skal bære ansvaret for å gjennomføre Stortingets vedtak."

Ja, disse medlemmer er enige i at det er de regionale helseforetakene som skal ha ansvaret for å gjennomføre Stortingets vedtak, men Stortingets vedtak kan ikke gjennomføres med den ressurstilgangen som departementet og Stortingets flertall har gitt foretakene. Disse medlemmer mener at både helseministeren og Stortingets flertall må ta inn over seg at det er mangel på ressurser og underfinansiering av sykehusreformen fra første dag som har ført til den kritiske situasjonen helseforetakene nå er inne i. Det er slik disse medlemmer ser det, komplett umulig for helseforetakene å opprettholde kapasiteten på pasientbehandlingen i 2004 og 2005, når foretakene samtidig er pålagt å spare inn cirka 4,5 mrd. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene også førte til at den innsatsbaserte finansieringsdekningen på 60 prosent ble redusert til 40 prosent, og dermed fratok man sykehusene en inntekt på cirka 400 mill. kroner i 2004. Disse medlemmer vil understreke at sykehusfinansieringen nå er tilbake til rammefinansiering som betyr rasjonering av helsetjenester, lengre ventelister og lengre ventetid. Disse medlemmer stiller spørsmål ved om det nå foreligger en ny agenda for spesialisthelsetjenesten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet vil påpeke at det koster penger å behandle pasienter, og det koster mer penger å behandle flere pasienter, men det er likevel etter disse medlemmers mening særdeles viktig at sykehusene utnytter sin fulle kapasitet til å behandle flere pasienter, idet vi ennå har en venteliste på cirka 240 000 pasienter i landet. Disse medlemmer stiller seg uforstående til at helseministeren i sitt brev til komiteen av 18. februar 2004, viser til en flertallsmerknad i Innst. S. nr. 88 (2003-2004) hvor Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmet forslag om å dekke 1,5 mrd. kroner av det opparbeidede underskudd i 2003, og hevder at et slikt forslag vil undergrave ansvarligheten i foretakene. Det er det stikk motsatte som er realiteten. Det er Regjeringen og Arbeiderpartiet i budsjettforliket som undergraver ansvarligheten i hele sykehusreformen, noe disse partiene får ta det hele og fulle ansvar for. Like meningsløs er flertallsmerkningen i Innst. S. nr. 88 (2003-2004) som påstår at Fremskrittspartiets og Senterpartiets forslag ved å dekke 1,5 mrd. kroner i gjeld ikke ville ha økt behandlingsskapasiteten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil på dette tidspunkt ikke ta standpunkt til eventuell etterbevilgning nå, men vil komme tilbake til dette under behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2004. Disse medlemmer mener imidlertid at den innsatsbaserte finansieringsdelen bør tilbakeføres til 60 prosent. Å øke prosentandelen for ISF-finansiering vil ikke innvirke på det totale driftsbudsjett som er vedtatt av Stortinget, og kan således gjennomføres før behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2004. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen endre prosentdelen av den innsatsbaserte finansieringen av sykehus tilbake til 60 prosent."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at de underskudd som foreligger i helseforetakene, vil kreve ekstrabevilgninger, men at disse må tas etter en gjennomgang av hvordan midlene kan brukes mest målrettet. Disse medlemmer mener at det mest egnede tidspunktet for dette vil være ved framleggelsen av Revidert nasjonalbudsjett for 2004.

Disse medlemmer vil påpeke at den statlige overtakelsen av ansvaret for spesialisttjenesten for rusmiddelmissbrukere har gjort helseforetakenes økonomi enda mer anstrengt, fordi behandlingen av rusmiddelmissbrukere synes klart underfinansiert. Disse medlemmer mener at særlig dette feltet, samt opptrappingsplanen for psykisk helse, trenger økt tilføring av ressurser. Sosialistisk Venstreparti vil komme tilbake med konkrete forslag om dette under behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2004.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener flertallet påtar seg meget stort ansvar for svekkelse av spesialisthelsetjenestene ved å underbudsjettere denne viktige sektoren. En trygg og sikker helsetjeneste for hele befolkningen er etter dette

medlems mening det viktigste velferdspolitiske spørsmål Stortinget og Regjeringen befatter seg med. Er flertallet så opptatt av undergraving av styringen med helseforetakene og feil bruk av ressurser, burde det etter dette medlems mening vært et mye sterkere engasjement fra det samme flertallet når det gjelder bl.a. lønnsnivået og pensjonsordningene som har fått utvikle seg innenfor helseforetakene.

Dette medlem vil understreke at forslaget i Dokument nr. 8:10 (2003-2004) fra Senterpartiet klart signaliserer at uakseptabel bruk av ressursene ikke skal aksepteres. Dette medlem vil understreke at forslaget fra Senterpartiet er fremmet for å bedre helseforetakenes og spesialisthelsetjenestens likvide situasjon og dermed sikre bedre grunnlag for behandling og ivaretagelse av pasientene. Etter dette medlems mening er flertallet mer opptatt av økonomisk eksersis og tvangsstyring av helseforetakene enn hva som nå utvikler seg i forhold til folks helsetilbud. Dette medlem registrerer at Regjeringen ikke er villig til å gå inn i disse realitetene, noe dette medlem mener burde vært gjort i forbindelse med dette forslaget i form av en grundigere vurdering og utredning av situasjonen. Dette medlem mener fortsatt dette bør gjøres for å bedre forholdene umiddelbart og gi spesialisthelsetjenesten en mer forutsigbar situasjon for en bedre og tryggere helsetjeneste til befolkningen. Det bør samtidig være mulig for bevilgende myndighet å styre intensjonene ved økt ressurstilgang slik at en får en styrking av behandlingstilbudet og ikke økt bruk av ressurser til for eksempel uakseptable høye lønninger og pensjoner. Dette medlem vil med utgangspunkt i dette fortsatt foreslå at det skal gjøres en styrking av spesialisttjenestenes behandlingsskapitet nå, og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag for Stortinget om dekning av opparbeidet gjeld i helseforetakene for 2002 og 2003 innenfor en ramme på 3 mrd. kroner."

Dette medlem må dessverre registrere at flertallets holdning til forslaget i Dokument nr. 8:10 (2003-2004) synes å være at man fortsatt ikke skal foreta seg noe. Dette medlem mener dette er uforsvarlig, men vil da be om at man i hvert fall ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2004 sikrer at man får seg forelagt en utredet sak fra Regjeringen som betyr økt ressurstilgang til helseforetakene og spesialisthelsetjenesten.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en bred utredning og sak om spesialisthelsetjenestens økonomi og situasjon i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004 slik at det da kan foretas nødvendige bevilgninger for å sikre og styrke pasientenes behov for akuttberedskap, behandling og rehabilitering."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en bred utredning og sak om spesialisthelsetjenestens økonomi og situasjon i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004 slik at det da kan foretas nødvendige bevilgninger for å sikre og styrke pasientenes behov for akuttberedskap, behandling og rehabilitering.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen endre prosentdelen av den innsatsbaserte finansieringen av sykehus tilbake til 60 prosent.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag for Stortinget om dekning av opparbeidet gjeld i helseforetakene for 2002 og 2003 innenfor en ramme på 3 mrd. kroner.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding til vedtak fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:10 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Ola D. Gløtvold, Morten Lund og Åslaug Haga om dekning av opparbeidet gjeld i helseforetakene for 2002 og 2003 – avvises.

Oslo, i sosialkomiteen, den 9. mars 2004

John I. Alvheim
leder

Bent Høie
ordfører

